

ΠΑΠΠΑΦΛΕΣΣΑΣ

ΙΟΥΛΙΟΣ 2010 ΤΕΥΧΟΣ ΝΟ. 36
ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ
ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΤΩΝ ΦΛΕΣΣΑΙΩΝ «Ο ΠΑΠΠΑΦΛΕΣΣΑΣ»
Αγίου Σίλα 29, Νέα Πεντέλη, 15236, Τηλ. 210 6138059 ΦΑΞ 210 8037827
www.flessas.eu e-mail tflessas@flessas.eu

ΤΑΙΣ ΙΕΡΑΙΣ ΣΚΙΑΙΣ¹

ΤΩΝ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΙΔΕΑΣ ΠΙΣΤΕΩΣ ΚΑΙ ΠΑΤΡΙΔΟΣ
ΑΓΩΝΙΣΑΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΠΕΣΟΝΤΩΝ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΥΨΗΛΑΝΤΟΥ

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ Δ. ΦΛΕΣΣΑ Ή ΠΑΠΠΑΦΛΕΣΣΑ
Π. ΚΕΦΑΛΑ, ΗΛΙΑ Δ. ΦΛΕΣΣΑ, ΝΙΚΗΤΑ Δ. ΦΛΕΣΣΑ,
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΗΛ. ΦΛΕΣΣΑ, ΙΩΑΝΝΟΥ Ν. ΦΛΕΣΣΑ,;

ΚΑΙ ΤΑΙΣ ΤΩΝ

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ Ι. ΦΛΕΣΣΑ, ΣΙΜΟΝΙΔΟΥ Ι. ΦΛΕΣΣΑ
ΗΜΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ ΚΑΙ ΤΗ
ΤΟΥ ΠΟΛΥΚΛΑΥΣΤΟΥ ΥΙΟΥ ΜΟΥ ΣΙΜΟΝΙΔΟΥ

ΤΕΛΕΙΟΔΙΔΑΚΤΟΥ ΤΗΣ ΝΟΜΙΚΗΣ

ΤΑΥΤΗΝ

ΤΗΝ ΙΕΡΑΝ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΗ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗ

ΑΝΑΘΗΘΗΜΙ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ ΦΛΕΣΣΑΣ

¹ Το ανέκδοτο βιβλίο του Κωνσταντίνου Ιωάννου Φλέσσα 1875
ΤΕΥΧΟΣ 360Ν

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ένοχος προς την Ελλάδα διαγωγή των τε Δυτικών χριστιανών Ηγεμόνων και τού Δυτικού κλήρου, ελπισάντων πολιτικών συμφέρον επί τη αποτυχία των Ελλήνων, ους αυτοί ούτοι χάριν ευτελών προσωπικών συμφερόντων προέτρεπον εις άπονένομένην επανάστασιν κατά της τότε πανισχύρου και έχθράς του πολιτισμού Όθωμανικής τυραννίας και μετά ταύτά εγκατελίμπανον εις την εαυτών τύχην, όντως δεν άπήλπισε τους Έλληνας, καιτοι αι δυνάμεις αυτών σοβαρώς ημβλύθησαν ως έκ των σκληρών δοκιμασιών, άλλ' έτι μάλλον έπέρωσε τάς σκέψεις αυτών. Και υπό τοιαύτας συνθήκας έστρεφαν τα έαυτών βλέμματα προς την όμόδοξον Ρωσσίαν, πιστεύσαντες οι τάλανες ότι χάριν μόνον του όμόδοξου θα άγωνισθή ύπερ της αναστάσεως της καταπεπτωκυίας Ελληνικής Αυτοκρατορίας, ης την πρωτεύουσαν έπωφθαλμία. Όμολογουμενώς αι τοιαύται άπόπειραι των Ελλήνων τη παροτρύνει των Δυτικών Ηγεμόνων υλικώς ούχι δε και ηθικώς έζημίωσαν αυτούς, διότι ό επικίνδυνος αυτών άγών σýνεκράτει αυτούς, και έν τη κατωτέρα, τάξει ανέπτυσε και τοις άπογόνις αυτών μετέδιδε τα ύπερ της απελευθερώσεως της όλης Ελλάδος' αισθήματα έαυτών

Οι Έλληνες έν τοιαύτη καταστάσει διατελούντες μετά την διαγωγή προς αυτούς των Δυτικών Έθνών όπερ τό Έλληνικόν Έθνος έκ τού σκότους της αγνοίας έξήγαγεν, έπεζήτουν άρμοδιαν περίστασιν, όπως αποτινάξωσι τον τυρανικότατον ζυγόν τον άπειλούντα άπασαν την Χρηστιανωσύνη.

Και δή κατά το 1736 ο υπό την Αυτοκράτειραν Άνναν Κόμης Μύνιξ, διαλογιζόμενος την πραγματοποιήσιν δήθεν του σχεδίου του μεγάλου Πέτρου, πράγματι δε την διευκόλυνσιν της λύσεως της μεταξύ Τουρκίας και Ρωσσίας διαφοράν, εξήγειρε δι' αποστόλων Ρώσσων τους ευπίστους των Ελλήνων κατά της Τουρκίας. Αλλά διά της εν Βελιγραδίω τω 1739 συνομολογηθείσης συνθήκης μεταξύ της Αυτοκρατορίας αυτής και των σουλτάνων Αχμέτ β' και Μωχαμέτ ε' κατέδειξε η Αυτοκράτειρα αυτή, κατακτήσασα το Αξόφ της Ταναϊδος, προς τους Έλληνες τα αυτά αισθήματα άπερ πρότερον και οι χριστιανοί Ηγεμόνες της Δύσεως. Τα αυτά δε σχέδια και η Αυτοκράτειρα Αικατερίνα Β' τω 1765 διενοήθη να εκτελέση εν επικειμένω πολέμω της Τουρκίας κατά της Ρωσσίας, όν πόλεμον προυκάλεσαν αι ενέργειαι και αι σχέσεις των Ταρτάρων και Κοζάκων μετά των συμπολιτευομένων Πολονών και οι προς αλλήλους επιδρομή εν ταις εαυτών χώρας.

Υπεσχέθει λοιπόν δια του θεράποντος αυτών Γρηγορίου Ορλώφ τω Γεωργίω Παπάζογλου ή Παπαδόπουλω Λοχαγώ του Πυροβολικού εν Ρωσσία και Έληνη την καταγωγήν (Κυνουρεί, εξ αγίου Πέτρου), νέαν υπόσχεσιν άμέσου συνδρομής προς τους Έλληνες υπέρ της απελευθερώσεως αυτών. Ο Παπάζογλος ούτος πιστεύσας εις την ειλικρίνεια της υποσχέσεως της Ρωσσικής Αυλής, εις Ήπειρον και Στερεάν Ελλάδα επορεύθη και εκείθεν εις Πελοπόννησον κατέπλευσεν. Ο Γεώργιος Παπάζογλου, ανακοινώσας την Αυτοκρατορικήν ταύτην υπόσχεσιν τοις τότε κατά τα μέρη εκείνα προύχουσιν, εφρόντισεν όλαις δυνάμεσι να πείση τους προεστώτας εκείνους περί της ειλικρινείας της Αυτοκρατορικής ταύτης υποσχέσεως. Και εν Καλάμαις, μεν συνεννοήθη μετά του Παναγιώτου Μπενάκη, ανεψιού του επί Μοροζίνη Λυμπεράκη Γερακάρη, εν Καλαβρύτοις δε και εν Πάτραις μετά του Ζαήμη και λοιπών σημαινόντων, εν Σπάρτη δε μετά του Κρεβατά, και αλαχού της Ελλάδος μετά επίσης προεξεχόντων ανδρών.

Πάσι τούτοις υπέσχετο αποστολήν πλοίων πολλών, Ρώσσων στρατιωτών και χρημάτων, προς συντήρησιν του Στρατού, υπό τον όρον όμως να ώσιν έτοιμοι εκατόν χιλιάδες Ελλήνων εις εξοπλισμόν. Περί του ποσού τούτου οι μεν προύχοντες των ειρημένων επαρχιών, έδοσαν ως λέγεται, (ημείς όμως αμφιβάλλομεν), έγγραφον υπόσχεσιν τώ απεσταλμένω, ότι θα ώσιν έτοιμοι εκατόν χιλιάδες Ελλήνων, ούτος δε ότι θα εκτελεσθώσι αι προς αυτούς επαγγελίαι. Μετά τας τοιαύτας προπαρασκευαστικάς ενεργείας ο Γεώργιος Παπάζογλος έπλευσεν εις Τεργέστην και εκείθεν επορεύθη εις Πετρούπολιν, και υποβαλών το αποτέλεσμα των ενεργειών εαυτού εν Ελλάδι και σχέδιον πολέμου προς τον αποστειλάντα αυτόν Γρηγόριον Ορλώφ κατά τον Φεβρουάριον του 1769 μετά των δύο αδελφών, του Γρηγορίου Ορλώφ, Αλεξίου και Θεοδώρου, (Συνέχεια στη σελίδα 3)

έπλευσεν επί σκοπώ παρασκευής της Επαναστάσεως εις Ιταλίαν, ένθα ερωτώμενοι διεκήρυττον ότι η μετάβασις αυτών αφεώρα εις απλήν περιήγησιν.

Περιηγούμενοι λοιπόν οι Αργοναύται εκείνοι ανά πάσας τας πόλεις της Ιταλίας, απέστειλον εκείθεν αποστόλους εις τα διάφορα μέρη της Ελλάδος, ούς εφωδίασαν με προκηρύξεις και χρυσά μετάλλια, φέροντα την εικόνα της Αικατερίνης, ίνα κατηχήσωσι τους μη κατηχηθέντες και επιθαρρύνωσι τους κατηχηθέντες.

Ο Γεώργιος Παπάζογλους, ο ανωτέρω αναφερόμενος, φρονούμεν ότι είναι ούτος ο εν τη επιστολή τη εφεξής αναφερόμενος Γεώργιος Εμμανουήλ Παπαδόπουλος, απευθυνομένη προς τον Αναγνώστην Παπαγεωργίου, Αναγνωσταράν επικαλούμενον.

ΠΡΩΤΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

Την ευγενείαν της Καπετάν Αναγνώστην με όλους τους συναδέλφους Καπεταναίους και προεστούς της ταξιαρχίας σας αδελφικώς ασπάζόμενος σας χαιρετώ. Εις μεγαλοτάτην απορίαν και θαυμασμόν εμπήκα διαβάζοντας τα δύο σας γράμματα το ένα από της 29 και το άλλο από τις 31 του ιδίου απερασμένου Ιουλίου μηνός, λυπούμαι μόνον την ευγενείαν σου να ημπορής να σαμμαζέξης τους ανθρώπους και να συστήσης την Ταξιαρχίαν σου έπρεπε να τύχη και το ζιζάνιον και πειρασμός εις το μέσον. Δεν το ήλπιζα ότι ο σεγιόρ Δ. Φλωρής να είναι τοιούτος, αγκάλα και ποίος ημπορεί την σήμερον να γνωρίση καταλεπτώς τας καρδίας των ανθρώπων, παρά μόνον ... Έχε υπομονήν, και δεν είναι η πριν τη όπου πειράζεται από παρομοίους σκανδαλισμούς, μην ατονής αλλά ακολούθα το χρέος σου και την δουλειά σου εμπρός ως τιμημένος Πατριώτης και πιστός της Αυτοκρατορικής δούλεψις σου, ομοίως να ηπής εις των συντρόφων σου καπετανέων να μη του ξεσηγορίζονται κατά το παρόν, πάντα εφέρθει με φρονημάδα και τώρα δεν αμφιβάλω με την γνώσιν σου να νικήσης τον Εωσφόρον.

Με τον Κολονέλον τον οποίον ξεύρεις ότι είναι ευγενικός άνθρωπος καθώς κ' ευεγενεία σου έτσι και οι λοιποί Καπετανέοι να πασχίζετε να εκπληρώνονται αι προσταγαί του με προθυμίαν εις εκείνον όπου ανήκει η Βασιλική δούλευσις και τιμή του Γένους μας. Με τον Κύριον Γενεράλ Ανρέπ αρκετά ομίλησα και αρκετά τον εβεβαίωσα δια τα όσα τρέχουν αυτού και κατά μέρος και δια τον Φλωρλ, όχι όμως δια της πομπές του, κα ας μέννη η υπόθεσις του κρυφά έως να εξακριβώσωμεν τα πάντα. Εδώ σας στέλνω είκοσι βιβλία δια την Ταξιαρχίαν σας ερμηνεία πολεμική του λήγοντος μηνός δι' όλα τα τάγματα τα οποία τα λαμβάνετε από τον Κολονέλον σας και έχετε να μοιράσετε από πένε εις κάθε Εκαντονταρχία δια να καταγίνωνται όλοι οι αξιωματικοί, υπαξιωματικοί και στρατιώται να γνωρίσουν το χρέος των.

Την γνώμην σου πολλά την επάινεσεν ο Κύριος Αμρεπ δια τα κανόνια, διορίσαντες από 20 ανθρώπους από κάθε εκαντονταρχία, και διά τούτο προστάζει τον Κολονέλον να πάρη ένα είτε και δύο κανόνια από εκείνα των κοτσαδόρων δια την μάθησιν και άσκησιν εκείνων όπου έχετε να διορίσητε δια την φροντίδα σου ελπίζω να ενσταλάξης πόθον και εις τους άλλους Καπεταναίος να κάμουν το ίδιον και αυτό σε βεβαιώνω θέλω σου κάμη τιμή κοντά εις τον αρχηγόν και εις τον Βασιλέα μας.

Εγώ γράφω και εις τον Κολονέλον Κύριον Αρσενιέβ δια να σας έχη ένοια του και προφυλαγμένους από κάθε κακού συναντήματος, γράφε μου συχνότερα δια την όλην σας κατάστασιν και μην με ξεσυνορίζεσαι αν και δεν σου αποκριθώ εις όλα σου τα γράμματα, επειδή καιρόν δεν έχω, αρκετά ενθυμούμαι όταν μου ομίλησε δι' αυτόν και αυτό σώνει, αυτός κατά το παρόν είναι πολλά ήσυχος και κυτάζει το χρέος σου, ότι άλλας ειδήσεις μανθάνετε αυτού να μου γράφης.

Ταύτα και επιθυμώ τω να υγιαίνετα με όλην την Ταξιαρχίαν σας και καλήν έκβασιν μένω.

Όλος πρόθυμος εις τας διαταγάς σας.

Γ. Εμμανουήλ Παπαδόπουλος (Παπάζογλους)

Αυγούστου 12 ημέρα 1768 έτος

Από Κορυφούς

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ ΦΛΕΣΣΑΣ (1840-1920)

Εγεννήθη εν Γαρδικιώ των Καλαμών τω 1840.

Φοίτησε, ως εμφανίζεται εις το μαθητολόγιο του Β. Γυμνασίου Τριπόλεως υπ' αυξ. αριθμόν 256 της Δ9 τάξεως του σχολικού έτους 1860-1861, επιτήδευμα πατρός Στρατιωτικός έχων ως πατρίδα διαμονή την Πολιανή Άμφειας, Καλαμών. Δικαιώματα Δρ. 0 και ημερομηνία εγγραφής 7 Σεπτεμβρίου 1860.

Σπούδασε νομικά, κατά δε τον χρόνο των σπουδών του εγένετο αρχηγός τμήματος της Πανεπιστημιακής φάλαγγας. Στις 21 9 1864 παντρεύτηκε την Ηλέκτρα Χατζηγιαννούλη Κυριακού και απέκτησαν τρία παιδιά τον Κωνσταντίνο, τον Πανάγο και τον Σιμωνίδη οι οποίοι πήραν το επίθετο Παπαφλέσσας.

(Μητρώον Βουλευτών, Βουλή των Ελλήνων)

Βουλευτής Καλαμών στην Ε' Περίοδο 29 Ιαν. 1873 έως 26 Απριλίου 1874

Βουλευτής Καλαμών στην Η' Περίοδο 23 Σεπτ. 1879 έως 22 Οκτ. 1881

Βουλευτής Καλαμών στην Θ' Περίοδο 20 Δεκ. 1881 έως 11 Φεβρ. 1883

Βουλευτής Καλαμών στην Γ' Περίοδο 7 Απριλίου 1885 έως 6 Νοεμβ. 1886

Βουλευτής Καλαμών στην ΙΑ' Περίοδο 4 Ιανουαρίου 1887 έως 17 Αυγούστου 1890

Βουλευτής Καλαμών στην ΙΓ' Περίοδο 3 Μαΐου 1892 έως 20 Φεβρ. 1895

Υποψήφιος Βουλευτής Καλαμών 1903 (Εφημερίδα Αθηνών 7 Νοεμβρίου 1903 σελίδα 3)

Απέθανε τω 1920.

Είναι ο γιος του Γιάγκου του Φλέσσα. Η οικογένεια Παπαδημητρακοπούλου έχει δωρίσει το 1957 στην βιβλιοθήκη της Δημητσάνας την σέλλα του αλόγου του Πάπα Φλέσσα και δύο γιαταγάνια του. Εκεί επίσης υπάρχει το σημειωματάριο του Κωνσταντίνου Ιωάννου Φλέσσα εγγονού του Νικήτα δωρηθέν υπό της οικογενείας το εγγονού του Κωνσταντίνου Ιωάννου Παπαφλέσσα.

Στο μπροστινό κάλυμμα φέρει τις επιγραφές Κ. Ι. Φλέσσας, ακριβώς κάτω από αυτήν την επιγραφή Ι. Ν. Φλέσσας και κάτω από αυτήν Κωνσταντίνος Ι. Φλέσσας

Ένα μεγάλο μέρος το σημειωματρίου αναφέρετε στους "Πολιανίτες που έλαβαν μέρος κατά των Τούρκων από τα πρώτα χρόνια της επανάστασης του έτους 1821". Είναι αριθμημένο από το 1 έως το 296 και είναι γραμμένο από τον ίδιο τον Κωνσταντίνο. Στο σημειωματάριο έχουν γράψει και άλλοι γραφικοί χαρακτήρες όπως του Ι. Ν. Φλέσσα, είναι φυλαγμένο μέσα σε έναν φάκελο κίτρινο με την ένδειξη "Αφιέρωματα της οικογενείας Παπαφλέσσα".

Αντέγραφα μόνο τα ονόματα που με ενδιαφέρουν τους Φλεσσαίους και τους Δικαίους.

Η κατάσταση έχει ως κάτωθι.:

1	Θεόδωρος	
2	Δημήτριος	
85	Ιωάννης Π. Δικαίος	
150	Χριστόδουλος Κ. Δικαίος	
151	Ιωάννης Χ. Δικαίος	
200	Δημήτριος Ηλιού Φλέσσας	Εφονεύθη
201	Ιωάννης Δ. Φλέσσας	Εφονεύθη
202	Νικόλαος Ι. Φλέσσας	
203	Γεώργιος Ι. Φλέσσας	
204	Αθ. Δ. Φλέσσας	
205	Δημήτριος Αθ. Φλέσσας	
206	Ελευθέριος Αθ. Φλέσσας	
207	Ηλίας Αθ. Φλέσσας	
208	Ιωάννης Αθ. Φλέσσας	
209	Ηλίας Δ. Φλέσσας	Εφονεύθη
211	Γεώργιος Ηλία Φλέσσας	
212	Ιωάννης Ηλία Φλέσσας	
213	Νικήτας Δ. Φλέσσας	
214	Ιωάννης Ν. Φλέσσας	
215	Γρηγόριος Δ. Φλέσσας	Εφονεύθη
263	Γεώργιος Π. Φλέσσας	Εφονεύθη

(Συνέχεια στη σελίδα 5)

Σημειώσεις από το χειρόγραφο του Κωνσταντίνου Ιωάννου Φλέσσα μετά την σελίδα 260

"Από τους ανωτέρω τρεις μόνο υπάρχουν εν τη ζωή οι Ι Ν Φλέσσας Θουρία την 9 Σεπτεμβρίου 1887 ο γράφας ταύτα Ι Ν Φλέσσας "

Μετά την σελίδα 262 ακολουθεί μια σελίδα, στην επόμενη στο επάνω μέρος το όνομα Ν. Φλέσσα "πολέμησαν και φόνευσαν πολλούς Τούρκους μάλιστα έφεραν εις το φρουρημένο παρά του στρατηγού σπήλαιο 80 ζώντας "

Σημειώσεις από την ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ του Γ. ΚΟΡΔΑΤΟΥ Έκδοσης 20ος Αιώνας Σελίς 232.

" Ο Κ. Ι. Φλέσσας, απόγονος του Παπαφλέσσα, και μη χωνεύοντας τούς κοτζαμπάσηδες τού Μοριά πού στο Εικοσιένα και ύστερα προσπάθησαν να λερώσουν τη μνήμη τού ένδοξου προγόνου του, γράφει, πώς οι προύχοντες ήταν δειλοί και συνακόλουθα είναι ψέματα πώς έστειλαν αναφορά στην Τσαρίνα και ζήτησαν τη βοήθειά της.

Παραπομπή στην σελίδα 21 της "Ιστορία του Ιερού Αγώνος κατά τε της Τουρκίας και της Αυστριακής Αυτοκρατορίας (σε φυλλάδια) του Κ.Ι. Φλέσσα Αθήναι 1898

(Έρευνα στο Βιβλιοπωλείο για όλους τηλ. 210 3250650 στην Αθήνα την 21/08/99 δεν ευρέθη.)

Σήμερα 17 Ιανουαρίου 2003 πήγα στην Εθνική Βιβλιοθήκη, Εκεί βρήκα το πρώτο φυλλάδιο με στοίχια Ταξιν. Ιστορία, Αριθ. 3798* 3798-2 Σχήμα 8ο Τόμος 1. Το έχω φωτογραφίσει όλο και θα είναι στο CD. Έχει γραφεί από τον ίδιο και έχει εκδοθεί εκ του τυπογραφείου των καταστημάτων "Παλιγγενεσία" υπό την επιμέλεια του Π.Α. ΚΟΜΝΗΝΟΥ πρώην Γυμνασιάρχου.

Σε συνάντηση στο σπίτι του Κυρίου Μίμη Ηλία Φερέτου στην Αιάντου 7, την 16ην Αυγούστου 2001 από 10:00 έως 13:00 στο Μαρούσι στον τρίτο όροφο μεταξύ πολλών άλλων μιλήσαμε και για τον Κωνσταντίνο Ιωάννη Φλέσσα. Η συνομιλία έχει ως εξής: ....άρχισαν λοιπόν και υπάρχουν 32 σελίδες, στην Εθνική Βιβλιοθήκη, και το απηγόρευσε η λογοκρισία κατόπιν εντολής της Αυστριακής Πρεσβείας, γιατί έκρινε εναντίον τού Μέτερνιχ.

Σε ένα σημείωμα του που βρέθηκε στα αρχεία της εγγονής του Ντόρας Παπαφλέσσα στην πλάκα Αθηνών το 1999 γράφει μεταξύ άλλων

..... συμφωνία νά λάβουν τα παιδιά των το επίθετον Φλέσσας. Την πράξιν αυτήν δεν ενέκρινε ο Αρχηγός τότε της οικογενείας Στρατηγός Νικήτας Δημητρίου Φλέσσας, οι αδελφοί, του Ηλία Δημ. Φλέσσα, φονευθέντος εις τη άλωσιν της Τριπολιτσάς, του Ιωάννου Δημ. Φλέσσα, φονευθέντος εις την παρά τον Άγιο Φλώρο μάχη, τού Αθανασίου Δημ. Φλέσσα επίσης φονευθέντος εκεί, και τού Γρηγορίου Δημ. Φλέσσα ή Παπαφλέσσα, οίτινες ήσαν και ομομήτριοι εκ της δευτέρας γυναικός του Δημητρίου Γ. Φλέσσα, ήτις ήτο αδελφή του εκ Κορίνθου Γ. Νοταρά.....

Σημ. Ομιλεί για την άποψη των Δικαίων ότι δηλ. ορισμένοι Δικαίοι πήραν το επίθετο Φλέσσας μετά τον θάνατο του Παπαφλέσσα.

Μεσσηνιακός Λόγος Πέμπτη 29 Ιανουαρίου 2004

Αιματηρή η προεκλογική περίοδος στο χωριό Γαρδίκι, Καλαμών στα 1905 ·

Του Μίμη Φερέτου Δημοσιογράφου - ιστορικού ερευνητή

Σημαντική είναι η παρακάτω είδησεις εκλογικού ...περιεχομένου από την παλιά Μεσσηνία. Έγγραφε Αθηναϊκή εφημερίδα ελεεινολογούσα τους συμπατριώτες μας για το κατόντημα τους για ξένα συμφέροντα:

"Εις τας Καλάμες ο προεκλογικός αγών μετεβλήθη εις φυλετικό πόλεμο. Τι κερδίζουν άραγε τα κόμματα από όλη αυτήν την ιστορία; Κερδίζουν μόνον οι ιερείς, οι νεκροθάπται, οι ιατροί και οι φαρμακοποιοί. Αξίζει τάχα τον κόπο και του τελευταίου πολίτου η ζωή δια να γίνει εις βουλευτής;" (Εφημ. Αθ. "Αθήναι", 13 Φεβρ. 1905, σελ. 1).

Στο Γαρδίκι, Καλαμών

(Συνέχεια στη σελίδα 6)

Μια είδηση από την προεκλογική κίνηση της παλιάς Μεσσηνίας μας δείχνει τον πολιτισμό των συμπατριωτών μας εκείνης της εποχής. Να τι έγινε στο Γαρδίκι, Καλαμών (σήμερα Αμφείας) όπως ανεγράφη σ' Αθηναϊκή εφημερίδα της εποχής:

"Ενώ οι Νικ. Κ. Δαγρές, Γ. Οικονομόπουλος και Δ. Κάρτσωνας διεσκέδαζον μετά πολιτικών φίλων των εις οικία του Γαρδικίου, εξήλθαν εκ των βράχων του Υψηλού (Άνω) Γαρδικίου συγγενείς και φίλοι του Κων. Φλέσσα και επετέθησαν κατ' αυτών δια πυκνών πυροβολισμών. Ετραυματίσθη ο φίλος του κ. Δαγρέ Νικ. Βεργόπουλος και εφονεύθη η σύζυγος του χωρικού Γεωργίου Μουτσούλα, Γεωργία, ευρισκομένη επί του παραθύρου της οικίας της και ετραυματίσθη και το μικρόν τέκνο της, το οποίον εκράτει εις τας αγκάλας της. Στρατιωτικό απόσπασμα τυχαίως εκείθεν διερχόμενο πρόλαβε αίμοτηράν σύγκρουσιν. Αιτία της επιθέσεως ταύτης είναι η μείωση του κόμματος του κ. Φλέσσα εις τα χωρία της Αμφείας και επομένως η απελπιστική θέση του συνδυασμού του...." (Εφ. Αθ. "Αθήναι", 12 Φεβρ. 1905, σελ. 2).

Στο περιθώριο της Μεσσηνιακής Ιστορίας Μεσσηνιακός Λόγος Πέμπτη 11 Μαρτίου 2004

Επερώτηση στη Βουλή το 1906 από τον Κων. Φλέσσα για Δικαστικό Μέγαρο

Του Μίμη Ηλ. Φερέτου, Δημοσιογράφου - ιστορικού ερευνητή

Κατά Ιούνη 1906 ο βουλευτής Καλαμάτας Κων. Ι. Φλέσσας έκαμε επερώτηση στη Βουλή για το χρονίζον θέμα της ανέγερσης Δικαστικού Μεγάρου στην Καλαμάτα (εφ. Καλ. "Φως", αρ. φύλ. 626, 29 Ιούνη 1906).

Δικαστικό Μέγαρο

Το θέμα ανεγέρσεως Δικαστικού Μεγάρου στην Καλαμάτα, που ακόμη δεν εισήλθε στην οδό επίλυσεως του, είχε "τεθεί επί τάπητος" προ του 1900!

Αργότερα στα 1908 ένας Καλαματιανός πρόσφερε και οικόπεδο δωρεάν για την ανέγερση του. Ιδού τι δημοσιεύεται στην Αθηναϊκή συνάδελφο "Απογευματινή" της 27 Μαρτίου στη στήλη της "Προ 60 ετών".

- Ο πολιτικός συνταξιούχος κ. Θεοδωρακάκης, εκ Καλαμών, δι' αιτήσεως του, ζητεί να γίνη δεκτή δωρεά του (παρακαλούσε ο χριστιανός) οικόπεδο εκτάσεως 1.400 τετραγωνικών πήχεων δια την ανέγερσιν δικαστικού μεγάρου της πόλεως.

Ένας άλλος Καλαματιανός επιχειρηματίας προσεφέρετο να ανεγείρει αυτός δαπάνες του το Μέγαρο και να του εξόφληση το κράτος τοκοχρεολυτικός, δηλ. με τα ενοίκια που διέθετε. Ιδού τι αναφέρεται στη σχετική είδηση:

"Ο κ. Μουνδρέας, εξάλλου εδήλωσεν, ότι αναλαμβάνει να ανεγείρει το Μέγαρο ιδίοις δαπάνες υπό τον όρον να του εξοφληθεί τοκοχρεωλυτικώς το δαπανηθησόμενον ποσόν, υπολογιζόμενο εις 150.000 δρχ."

Είτε όμως από έλλειψην ενδιαφέροντος των τοπικών πολιτικών και άλλων παραγόντων, είτε από κακομοιριά και στενοκεφαλιά του επισήμου Κράτους, Δικαστικό Μέγαρο δεν έγινε.

ΠΑΡΕΝΘΕΣΕΙΣ

Εφημερίς "ΣΗΜΑΙΑ" Γραφεία Ανθίμου Γαζή 7 Τηλ. 20.481 (Λογιστήριο 20.482) ΑΧ. ΚΑΙ Κ. ΚΥΡΟΥ (Διεύθυνσης), Εσπέρα Πέμπτης 24 Νοεμβρίου 1932

Άρθρο τού ΑΝΑΔΡΟΜΑΡΗ

ΜΙΑ ΙΔΙΟΡΡΥΘΜΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑ

Δεν είναι δυνατόν να λησμονήσει κανείς τον ευθυτενή και εύσωμο άνδρα, με βλέμμα έξακοντίζων το προγονικό του πυρ και συγχρόνως καλοκάγαθο, αδιάλλακτο δε θεματοφύλακα της Ιδεολογίας του Αγώνος και των αρχών της Ιεράς Μεγάλης Ιδέας: τον πολιτευτή Κωνσταντίνο Φλέσσαν. "Οτι ήταν όμως και Ιστοριογράφος, πολύ ολίγοι θα το γνωρίζουν και ως τοιούτον θα τον παρουσιάσω σήμερα και χάριν κυρίως της Ιδιορρυθμίας, που χαρακτηρίζει το έργο του, αλλά και δια το Παπαφλεσσείκον θάρρος της απεριφραστου και ανυπόκριτου εμφανίσεως της γνώμης του.

Το έργο του επιγράφεται: "Ιστορία του Ιερού Αγώνος κατά τής Τουρκίας και της Αυστριακής Αυτοκρατορίας".

Ο αείμνηστος συγγραφεύς είχε περισυλλέξει ευλαβώς και επίσημα έγγραφα και επιστολές, αλλά και αποθησαυρίσει πληροφορίας και παραδόσεις από ζώντας ακόμη κατά τους χρόνους του 'Αγωνιστές, σκόπευε δε, αρχίζων υπό τα Ορλωφικά τα του Ρήγα, τα Φιλικά και τα 'Υψηλαντικά" να αφηγηθεί τα του Αγώνος, τα των χρόνων του Καποδιστρίου και της Βασιλείας του "Όθωνος μέχρι της εξώσεώς του, εις τόμους τρεις.

(Συνέχεια στη σελίδα 7)

Ατυχώς μόνον τέσσερα τυπογραφικά φύλλα κατόρθωσε να δημοσιεύσει, της λοιπής εργασίας του άποκειμένης ανέκδοτου και ασυμπλήρωτου παρά τη οικογένεια του.

Δεν θα εξάρω ενταύθα τās αξιόλογους συμβολές εις το ιστορικόν του Έθνους παρελθόν, ούτε θα παρουσιάσω το αιματοπότιστο αληθώς και πολύκλαδο δένδρο τής οικογενείας των Φλεσσαιών, την οποίαν λαμπρύνουν ηρωικοί άνδρες καί κορυφώνει ο Παπαφλέσσας. Σχετικά εφόδια παρέχουν προς τούτο και το εκδοθέν τμήμα του έργου του Κ. Φλέσσα καί το αφιερωμένο εις τον βίον του Παπαφλέσσα (Γρηγορίου Δικαίου Φλέσσα) τεύχος του Φωτάκου (Φωτίου Χρυσανθοπούλου), αλλά καί πλείστα άλλα δημοσιεύματα εν οία και ημέτερα·

Δεν είναι βεβαίως ανάγκη να ύπομνήσω τα εναντίον του εξεγερθέντος Ελληνισμού Αυστριακά τερατουργήματα. Καί αν δεν προηγείτο ή μισοφονία τού Ρήγα, θα ήτο αρκετή η παρ' αυτών κάθειρξης τού πατριωτικού αρχηγού τού Αγώνος, Υψηλάντη.

Πάντες οι ιστορικοί παρακολουθούν μετ' αποτροπιασμού την, ανθελληνική, αρχομένου τού Αγώνος, δράσιν των Ευρωπαϊκών Κρατών καταληφθέντων υπό ιεράς αγανακτήσεως από των πρώτων ενεργειών τής ως διακλαδώσεως τού Καρβοναρισμού χαρακτηρισθείσης Φιλικής Εταιρίας.

Καί τα μεν λοιπά Κράτη μετεπεισθησαν διά τής επιδράσεως των ευρητέρας αντιλήψεως πολιτικών ανδρών καί τής εξεργέσεως των λαών, αλλ' ή Αυστρία έχουσα υποχειρίους διαφόρους φυλάς καί κυβερνώσα δεσποτικώς, έθεώρει επικίνδυνον κάθε εξέγερσιν", άφού άλλως καί το Κρατικόν όνομά της έδήλου, ότι πρόκειται περί διαδόχου του Βυζαντινού Κράτους εν τη Ανατολή.

Δεν έμεινε δε ως εκ τούτου βυσσοδομία καί δυσφήμησις την οποίαν να μη χαλκεύση, καί εξευτελισμοί καί επιθέσεις τās όποιας να μη επιτέλεσε κατά των έπαναστατών, μέχρις αυτών των εν τώ λιμένι Σπετσών βιαιοπραγιών του 1827. Υπερέχει όμως, ή κατά της Νάξου επίθεσις ολοκλήρου του Αυστριακού στόλου τον Αύγουστον του 1826. Καί ή επακολουθήσασα απόβασις στρατού καί ή κατοχή της νήσου επί τινος ήμέρας όποτε ο πληθυσμός της υπέστη τα πάνδεινα.

Γνωρίζετε δε από ποίους αποτελείτο τότε ό πληθυσμός αυτός της Νάξου;

Από άόπλους Ναξίους, καί από πλήθος αμάχων προσφύγων καί γυναικόπαιδων, εκ της Πελοποννήσου, της Κάσου καί της Κρήτης. Έπέδραμον δε με την πρόφασιν, ότι θά τιμωρήσουν τους προσβαλόντας την σημαίαν των πειρατάς.

Ευτυχώς περιεσώθη λεπτομερής περιγραφή της κατοχής ταύτης.

Ένώ λοιπόν όλοι οί ιστορικοί αναγράφουν τα τοιαύτα κατορθώματα Κράτους κυβερνωμένου από κοινόν έγκληματίαν, τα οποία έφεραν εις άπόγνωσιν τους αγωνισμένους "Ελληνας βλέποντας, ότι πολεμούνται καί από χριστιανικόν "Έθνος, μόνος ο Κωνσταντίνος Φλέσσας έγραψεν "Ιστορίαν τού Αγώνος τών Ελλήνων κατά Τούρκων καί Αυστριακών.

Έπιθυμούμεν να τελειώσωμεν σήμερα με τās έξης πληροφορίας: Ότι ή πρώτη σύγκρουσις τού Παπαφλέσσα μέ τους Τούρκους, πού έκτοτε δεν έπαυσαν να τον καταδιώκουν, οφείλεται εις μίαν σάτυραν την οποίαν έγραψε κατά τών Τούρκων, μαθητής των εν Δημητσάνη Ότι έπεσκέφθη το 1815 τās Αθήνας ούτος καί παρέμεινεν ήμέρας τρεις, όπως σχετισθή μετά των Ιθυνόντων τα τής Φιλόμουσου Εταιρίας.

Αλλ' ύπήρχεν εις τās Αθήνας καί κάποια έκκλησία, ή Βυζαντινή Σωτήρα το υ Δικαίου, κατά τα περι το Μοναστηράκι θρησκευτικά κέντρα. Η οικογενειακή Παράδοσις των Φλεσσεών την θεωρεί ως κτητορικήν της πολυσχιδούς, περιπετειώδους και πολυπλάγκτου οικογενείας των. Τούτο ίσως έχει ανάγκην κάποιας έπιρρώσεως, αφού τό έκκλησιαστικόν αξίωμα Δικαίος κατέστη καί έπόνυμον, όπως καί το Λογοθέτης κοί τόσα αλλά. Εν τούτοις, ή παράδοσις τοιαύτης οικογενείας αποτελεί ένδειξιν άξίαν προσοχής.

Γνωστή είνε ή επίθεσις πού έγινε εναντίον του Παπαφλέσσα, ως συντελέσαντος εις τήν πρόωρον έναρξιν του Αγώνος, κυριολεκτικώς δημιουργήσαντος την έναρξιν ταύτην. Υπό των επισήμων έθεωρήθη παράκαιρος δια τους αναπτυχθέντας εις τα Απμνημονεύματα του Γερμανού, ιδίως, λόγους. Καί ήτο αληθώς παράκαιρος. "Άλλο ζήτημα είνε τώρα, αν καί μέχρι της σήμερα δεν θα εξηκολούθει να θεωρήται παρακαιρος.

Ο Βύρων, όταν συνήντησεν εις τās Αθήνας, νεαρόν τότε όντα, τον στρατηγόν των 'Αθηναίων Νικόλαον Σαρρήν, φέρεται ότι του είπε:

- Η λογική δεν χρησιμεύει πάντοτε. Λογικότερον πράγμα από τήν δειλίαν δεν υπάρχει.....
- ΑΝΑΔΡΟΜΑΡΗΣ

Στο περιθώριο της Μεσσηνιακής Ιστορίας

Εφημερίς «Μεσσηνιακός Λόγος», Πέμπτη 4 Αυγούστου 2005 (Συνέχεια στη σελίδα 8)

Ο ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑΣ

Ο βουλευτής Κων/νος Φλέσσας είχε συγγράψει την ιστορία του Ιερού Αγώνος Του Μίμη Ηλ. Φερέτου, Δημοσιογράφου - ιστορικού ερευνητή

... Ο παλαιός πολιτικός - διετέλεσε πλειστάκις βουλευτής - Κων. Ιω. Φλέσσας εγγονός του Παπαφλέσσα, είχε συγγράψει «Ιστορίαν του Ιερού Αγώνος κατά τε της Τουρκίας και της Αυστριακής αυτοκρατορίας» που ήρχισε να εκδίδεται στα 1898 εις φυλλάδια με την επιμέλεια του τότε γυμνασιάρχου Καλαμάτας Π.Α. Κομνηνού, γνωστού συγγραφέως αξιόλογου μελέτης αρχαιολογικού περιεχομένου με τον τίτλο: «Λακωνικά», κ.λπ. Ότι εις αγγελίαν που εκυκλοφόρησε πριν αρχίση η έκδοσις εσημειώνοντο: Η συγγραφή αύτη διαιρεθήσεται εις τρεις τόμους: εν τω πρώτω τόμω περιγραφθήσονται άπασαι αι προκαταρτικοί εργασιίαι του ιερού αγώνος και αι κατά την Πελοπόννησον και τας νήσους τας έχουσας σχέσιν τίνα με την Πελοπόννησον, μάχαι και ναυμαχίαι εν τω δευτέρω αι κατά την Στερεάν Ελλάδα και τας νήσους, τας προς αυτήν έχουσας σχέσεις, μάχαι και ναυμαχίαι και εν τω τρίτω περιληφθήσονται άπασαι αι κατά την Ελλάδα λαβούσαι χώραν πολιτικοί και στρατιωτικοί πράξεις από της ελεύσεως του Καποδιστρίου μέχρι της ελεύσεως του Βασιλέως Γεωργίου». Ότι το έργον εκυκλοφόρησε μέχρις 80 σελίδων και ότι στην Εθνική Βιβλιοθήκη σώθηκαν 48 μόνον σελίδες; Ότι το έργο αυτό, που διεκόπη η κυκλοφορία του κατόπιν διαβήματος της εν Αθήναις Αυστριακής Πρεσβείας στην Ελληνική Κυβέρνησι, ήτο από τα πλέον διαφωτιστικά και αντικειμενικά που εγράφησαν για την Ελληνική Επανάστασι ώστε να γράφη ο Γιαν. Βλαχογιάννης στο έργο του «Κλέφτες του Μοριά» (σελ. 76) και τα εξής: «ο συγγραφέας μπορεί να ήταν ιδιόρρυθμος άνθρωπος, Φλέσσας περήφανος και τοπικιστής, μα φίλος της αληθείας. Το βιβλίον του μας παράδωκε λίγα πολύτιμα στοματικά ακούσματα, λίγα ιστορικά έγγραφα, μα καθώς φαίνεται έλειπε η ανέκδοτη ιστορική ύλη, κι αν το βιβλίον δε σταμάτησε από χρηματική ανάγκη, τότε σταμάτησε από την αδυναμία του συγγραφέα να προχωρήση».

Εφ. Αθ "Μ.Ν." αρ. φ. 104, 14 Ιαν. 1962, σελ. 3Α.

Τίμος Φλέσσας

ΤΙΜΗΣΑΝ ΤΟΝ ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑ

Τον Μεσσήνιο αγωνιστή Γεώργιο Παπαφλέσσα τίμησε με σχετικές εκδηλώσεις την Κυριακή το πρωί ο ομώνυμος Παμμασηνιακός Σύνδεσμος.

Συγκεκριμένα, στις 9:30 το πρωί πραγματοποιήθηκε επιμνημόσυνη δέηση στον Ι.Ν. Αγίου Ανδρέου, ενώ αμέσως μετά τα μέλη του Συλλόγου κατευθύνθηκαν στην Πλατεία Παπαφλέσσα, που βρίσκεται σε κοντινή απόσταση από τον Ιερό Ναό.

Εκεί τελέστηκε επιμνημόσυνη δέηση από τον πρωτοπρεσβύτερο π. Νικόλαο Σκαδαρέση και στην συνέχεια η καθιερωμένη κατάθεση στεφάνων.

Το παρόν έδωσαν και φορείς της περιοχής, ανάμεσα στους οποίους και ο Δήμαρχος Μεσσήνιος Αθανάσιος Κολλιτσιδάς, ο οποίος κατάγεται από την Μεσσηνία

Ιδιοκτήτης

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΤΩΝ
ΦΛΕΣΣΑΙΩΝ Ο «ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑΣ»

Αγίου Σίλα 29, Νέα Πεντέλη, 15236.

ΤΗΛ. 210- 6138059

-ΦΑΞ 210- 8037827

e-mail tflessas@flessas.eu, www.flessas.eu

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ Αριθ. Τεύχους 36

Εκδότης Διευθυντής Τίμος Φλέσσας

Διανέμεται **ΔΩΡΕΑΝ**

ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΕΣ ΕΙΣΦΟΡΕΣ ΓΙΝΟΝΤΑΙ
ΔΕΚΤΕΣ. ΕΠΙΤΑΓΕΣ ΚΑΙ ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ
ΣΤΟ ΣΥΛΛΟΓΟ ΣΤΗΝ ΑΝΩΤΕΡΩ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Ή ΣΤΟ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ
ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

051/296036-26

Εγώ πλήρωσα την συνδρομή μου.

ΕΣΤΕΙΣ;

Τιμή Συνδρομής 25€

Εάν όχι παρακαλούμε θερμά να την εξοφλήσετε είτε με ταχυδρομική επιταγή στη Διεύθυνση του Συλλόγου ή μέσω της Εθνικής Τράπεζας στο λογαριασμό

051/296036-26